Lausunto
5.3.2025

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
Verojaosto
00102 EDUSKUNTA

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden suurten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointien verohyvityksestä sekä laiksi Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 3 §:n muuttamisesta (HE 207/2024 vp)

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto on pyytänyt valtiovarainministeriön lausuntoa hallituksen esityksestä HE 207/2024 vp valtiovarainvaliokunnalle annettuun talousvaliokunnan lausuntoon TaVL 2/2025 vp.

Valtiovarainministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa:

Investointihyvityksen suhde minimiverosääntelyyn

Talousvaliokunta on lausunnossaan kehottanut valtiovarainvaliokuntaa selkeyttämään mietinnössään, miten ehdotettu investointihyvitys toimii yhdessä minimiverolain kanssa (Laki suurten konsernien vähimmäisverosta 1308/2023), ja heikentääkö minimiverolain mukainen sääntely joissain tilanteissa investointihyvityksen vaikuttavuutta. Valtiovarainministeriö on verojaostolle asiantuntijalausuntoihin antamassaan lausunnossaan myös kommentoinut suhdetta minimiveroon ja viittaa tässä aiemmassa vastineessaan esitettyyn.

Valtiovarainministeriö toteaa, että investointihyvitys voisi aiheuttaa suurille konserneille velvollisuuden maksaa minimiverolain mukaista täydennysveroa, ensisijaisesti sen mukaista kotimaista täydennysveroa, jos konsernin minimiverosääntelyn mukaisesti laskettu efektiivinen veroaste Suomessa laskisi investointihyvityksen vuoksi alle 15 prosenttiin. Minimiverolaskennassa efektiivinen veroaste Suomessa lasketaan pääpiirteittäin siten, että suomalaisten konserniyksiköiden minimiverosääntöjen mukaan laskettujen verojen yhteisömäärää verrataan sääntöjen mukaan laskettujen tulosten ja tappioiden yhteismäärään. Efektiivisen veroasteen laskennassa verohyvityksiä käsitellään yleensä verojen vähennyksinä. Tällöin ne lähtökohtaisesti vaikuttavat tosiasialliseen veroasteeseen jyrkästi, kun edellä kuvatun suhdeluvun laskennassa jaettava (verot) pienenee jakajan (tulot) säilyessä ennallaan.

Minimiverosääntelyssä säädetään erityisestä kategoriasta verohyvityksiä, joiden kohtelu minimiverolaskennassa on tätä edullisempi. Niin sanottuja ehdot täyttäviä palautukseen oikeuttavia verohyvityksiä ei vähennetä veroista, vaan niitä kohdellaan tulon lisäyksenä minimiverosääntelyn mukaista tulosta tai tappiota laskettaessa. Tällöin ne vaikuttavat efektiiviseen veroasteeseen normaaleja verohyvityksiä lievemmin (edellä kuvattua suhdelukua laskettaessa jaettava (verot) säilyy ennallaan jakajan (tulot) kasvaessa). Valtiovarainministeriö huomauttaa, että jotta investointihyvitystä voitaisiin käsitellä ehdot täyttävänä palautukseen oikeuttavana verohyvityksenä, investointihyvitys tulisi maksaa verovelvolliselle suorana käteispalautuksena neljän vuoden kuluessa hyvityksen ansaitsemisesta. Tällainen hyvitys rinnastuisi vaikuttavuudeltaan pitkälti suoraan käteistukeen ja sen budjettivaikutus voisi muodostua merkittävästi raskaammaksi kuin ehdotetun kaltaisen, pelkästään verosta vähennyskelpoisen ja vähintään kymmenelle vuodelle jaksottuvan hyvityksen budjettivaikutus.

Se kuinka investointihyvitys tosiasiallisesti vaikuttaisi konsernin efektiiviseen veroasteeseen Suomessa, voi kuitenkin vaihdella merkittävästikin erilaisten konsernien välillä. Minimiverolaskennassa efektiivistä veroastetta tarkastellaan valtiokohtaisesti eli kaikkien Suomessa toimivien konserniyhtiöiden tulokset ja verot huomioidaan laskennassa. Tämän vuoksi investointihyvityksen vaikutus tosiasialliseen verotasoon voi olla lievempi sellaisissa konserneissa, joilla on Suomessa muuta voitollista toimintaa, josta konserni maksaa yhteisöveroa.

Investointihyvityksen vaikutusta velvollisuuteen maksaa minimiverosäänte-lyn mukaista täydennysveroa voi lieventää myös täydennysveron määrää laskettaessa tehtävä niin kutsuttu substanssiperusteinen vähennys, joka määritellään aineellisen omaisuuden ja henkilöstömenojen perusteella. Koska investointihyvitys kohdistuu suuriin teollisiin investointeihin, voidaan arvioida, että merkittävä osa investointikustannuksista on sellaista aineellista omaisuutta, joka oikeuttaa minimiverojärjestelmässä substanssiperusteiseen vähennykseen. Jos hyvitykseen oikeutetulla konsernilla on lisäksi Suomessa muuta toimintaa, myös tähän toimintaan liittyvä aineellinen omaisuus ja henkilöstömenot voivat vähentää investointihyvityksestä aiheutuvaa täydennysveron määrää. Tästäkin syystä voidaan arvioida hyvityksen vaikutuksen minimiverotukseen olevan vähäisempi sellaiselle konsernille, jolla on Suomessa myös muuta toimintaa, johon liittyy henkilöstömenoja ja aineellista omaisuutta.

Lisäksi riskiä joutua minimiveron maksajaksi pienentää se, että yhteisöverosta tehtävä vähennys jaksotetaan vähintään kymmenen vuoden ajalle, kun vuosikohtainen hyvityksen enimmäismäärä on rajattu 10 prosenttiin hyvityksen enimmäismäärästä.

Muun muassa edellä mainituista syistä myös VATT on arvioinut, että minimivero leikkaisi investointien verohyvitystä vain poikkeustapauksissa (S. Kari, M. Viertola: Global Minimum Tax and the Proposed Green Tax Credit, VATT Muistio 74). Edellä mainittua täsmällisemmin minimiveron mahdollista vaikutusta ei ole voitu arvioida, koska vaikutusarviota tehdessä ei ole ollut tiedossa, mitkä yhtiöt tulisivat hakemaan investointihyvitystä.

Valtiovarainministeriö huomauttaa lisäksi, että minimiverosääntely on pyritty huomioimaan myös hyvityksen käyttöön liittyvissä menettelysäännöksissä. Hyvitystä ei vähennetä verotuksessa automaattisesti, vaan sen vähentäminen perustuu yhtiön euromääräiseen vaatimukseen. Hyvityksen käytön vaatimiselle ei ehdoteta asetettavan nimenomaista määräaikaa, vaan vaatimuksen voisi esittää veroilmoituksella tai vasta myöhemmin, kuitenkin normaaleiden verotuksen oikaisulle asetettujen määräaikojen puitteissa. Valtiovarainministeriö arvio, että tämä voi osaltaan helpottaa investointihyvityksen ja minimiverosääntelyn yhteensovittamista. sillä yhtiö voisi ottaa mahdollisen täydennysverovelvollisuuden huomioon, kun se vaatii hyvityksen käyttöä.

osastopäällikkö, ylijohtaja Terhi Järvikare

erityisasiantuntija Laura Puro